

17 МАРТ — ПРЕПОДОБНИ АЛЕКСИЙ, ЧОВЕК БОЖИ

Преподобни Алексей бил единствен син на Евфимиан и Аглаида — благочестиви, знатни и богати християни в Рим, живели през IV век. Той бил роден късно след дълги родителски молитви, поради това бил особено мил на баща и майка. Алексей получил добро възпитание и образование. От ранни години той обикнал Господа от цялото си сърце. В желанието си да Му угоди, той тайно си налагал лишения, спазвал строг пост, носел на тялото си груба власеница. Горейки все повече и повече от любов към Бога, той пожелал да се отрече заради Него от всички световни радости и да му служи в иночески чин. Но родителите му не желали това и когато Алексей пораснал, те му намерили невяста, мома от царски род, необикновено красива, и го оженили. Вероятно св. Алексей не се решил явно да се противи на родителската воля, но намерението му да се отрече от суетата на света се вкоренило в неговото сърце.

В самия ден на женитбата, когато младите съпрузи останали насаме, Алексей пристъпил към девойката, дал ѝ златния пръстен и скъпоценния си пояс, загънат в копринен плат, и ѝ казал: «Пази това и Бог да бъде между мене и тебе, докато благодатта Му не устрои в нас нещо ново!» Подир това влязъл в своята отделна спалня, съблякъл си сърмените дрехи, облякъл се в прости и, като взел нещо от своето богатство — злато и скъпоценни камъни, тайно напуснал бащиния дворец и заминал от града. Той дошъл на пристанището, качил се на кораб и се отправил за Лаодикия (Мала Азия). През всичкото време по пътя той молел Бога да го избави от светската суета и да го удостои на страшния съд да застане от дясната му страна. От Лаодикия Алексей отишъл в Месопотамия, град Едеса, гдето се намирал неръкотворният образ на Спасителя. Там Алексей раздал парите си на бедните, а сам почнал да живее като просек пред храма «Св. Богородица». Той се хранил от подаяния, дено и ноще се молел и всяка неделя се причащавал със светите Тайни.

Тежко било на оставеното семейство да понася неговото отсъствие. Дълго го търсили в града и околностите. Като видяла, че Алексей не се връща, майка му в дълбока скръб се затворила в стаята си. «Няма да изляза оттук — казала тя, — докато не узная какво се е случило с милия ми син.» Младата съпруга се затворила заедно с нея и те неутешно плачели и тъжели. А Евфимиан пращал слугите си в разни градове и страни, и да разузнаят за Алексей, но безуспешни останали техните търсения. Някои от тях дошли в Едеса, но между просените, които се тълпели пред храма, те не познали своя млад господар и дори му дали милостиня наравно с другите просени. Алексей ги познал и в смирението си се за-ядвал, че получил подаяние от слугите си.

Седемнадесет години Алексей проживял с просия пред храма «Св. Богородица». С дълбокото си смирение и постоянна молитва той угодил на Бога. Един от служителите на храма видял в съня си Божията Майка, сято му казала: «Въведи в църквата ми Божия човек, защото молитвата ѝ стигна до Бога и както венец върху царска глава, така Дух Светий ще чива върху него!» Църковнослужителят недоумявал за кого са тия думи, видението се повторило и Божията Майка посочила просека, който се-л при храмовите врати. Оттогава всички започнали да оказват на Алексей голяма почит. Тогава той, като не желал човешка слава, тайно напуснал града. Качил се на кораб, който отивал за Киликия, като мислел да се посели там при църквата «Св. ап. Павел». Но случило се съвсем друго. При пътуването по море се дигнала страшна буря. Корабът, след като се лутал дълго, излязъл на бреговете на Италия, недалече от Рим. Алексей решил да отиде в Рим и да живее около дома на своя баща.

Приближавайки се до родителската къща, той срещнал баща си, който се връщал от царския дворец, придружен от многобройни слуги. Алексей му се поклонил до земята и казал: «Рабе Божи, смили се над мене бедния и дай ми тъл в твоя дом, за да мога да се храня с трошите, които падат от трапезата ти! А Господ ще те благослови и ще ти даде царство небесно, и ако имаш някого от твоите близки да странствува, ще го върне благополучно.» Тия последни думи напомнили на Евфимиан за любимия му син. Той се просълзил, заповядал да дадат на просека една колиба до

неговия том и, обръщайки се към слугите, казал: «Ще дам награда на тоя от вас, който ще се грижи за просека и ще му коси храна от моята трапеза.»

Така почнал да живее св. Алексей пред вратите на бащиния дом. Никой не могъл да го познае, понеже седемнадесет години, прекарани в бедност и лишения, съвършено изменили неговата външност. Всеки ден един от слугите донасял на бедняка храна от трапезата на бащата, но той я раздавал на бедните, като сам се задоволявал с хляб и вода. Непрестанно се молел, причащавал се всяка неделя, понасял с най-голямо търпение бедността, презрението и оскърбленията, често нанасяни му от слугите, които му се присмивали, хулели го и дори понякога го биели. По-тежко за него било едно друго изпитание: в своята колиба, която се намирала до самия бащин дом, той могъл да чува плача и риданията на майка си и жена си, които не преставали да тъжат за него. Но той твърдо решил да принесе тая привързаност в жертва на Бога и докрай устоял в своето намерение.

Тъй минали още 17 години, Бот предвъзвестил на Алексей близката му смърт. Тогава той поискал хартия и мастило от слугата, който го наглеждал, и описал целия си живот оттогава, когато бил напуснал родителския дом. В заключение на описанието той искал от родителите и от съпругата си прошка. «И аз страдах заради вашата скръб — пишел той — и непрестанно молех Бога да ви даде търпение и да ви приеме в царството Си. Вярвам, че той ще изпълни молитвата ми, защото от любов към Него аз бях така немилосърден към вашата тъга и тъй жесток към самия себе си.»

Като написал това, св. Алексей започнал спокойно да очаква смъртта и цял се предал на молитва. Около това време, както разказва преданието, папа Инокентий служел божествена литургия-, на която присъствувал и цар Хонорий (395—423 г.}. През време на богослужението изведнъж всички чули думите: «Потърсете Божия човек, който се готви да излезе от тялото, за да се помоли за града!» Всички били обзети от страх и недоумявали — за кого ли се отнасят тия думи! Но на другия ден през време на всенощната църковна служба същият тайнствен глас казал: «В дома на Евфимиан търсете Божия човек!» Тогава царят казал на Евфимиан: «Защо не си ни обадиш, че у тебе живее човек Божи?» — «Бог ми е свидетел — отговорил Евфимиан, — че аз не зная за кого са тия думи!» Той повикал своя домакин и го попитал, няма ли между неговите слуги такъв, който особено да се отличава с добродетели и благочестие, но домакинят не можал да посочи никого.

Царят и папата сами поискали да отидат в дома на Евфимиан. Евфимиан отишъл напред, за да приеме високите гости с нужните почести. Той излязъл да ги посрещне според обичая със свещи и тамян.

Веднага в стаята, където се намирали с Евфимиан царят и папата, влязъл слугата, комуто било поръчано да се грижи за Алексей и рекъл: «Господарю, не оня ли просек, когото ми повери ти, е човекът Божи? Той цяла нощ прекарва в молитва, спазва строг пост и понася оскърбленията с търпение и кротост.» Като чул това, Евфимиан се отправил в колибата, в която живеел Алексей, и го повикал от прозореца, но отговор нямало. Повикал го три пъти и като не получил отговор, влязъл в колибата. Там просекът лежал мъртъв. Лицето му било покрито. В ръцете му имало изписана хартия. Евфимиан открил лицето му и видял, че то сияе с необикновена светлина. Той поискал да вземе хартията, но не могъл да я изтръгне от ръцете на умрелия. Тогава се върнал в дома и казал на императора и папата: «Намерих този, когото търсим, но го намерих вече мъртъв.» Царят заповядал да приготвят богат одър; изнесли тялото на просека от бедната колиба, поставили го на одъра и всички коленичили и му се поклонили.

Тогава императорът взел от ръката на умрелия изписаната хартия и сред общо мълчание започнали да четат написаното. Евфимиан скоро узнал, кой е бил покойникът. Съкрушен от скръб, той паднал на земята, ридаел и прегръщал мъртвото тяло на сина си, като казал: «О, мило мое дете! Защо ти така ни натъжи? Колко години ти прекара до къщата ми, видя скръбта на родителите си и не ги утеши! Какво да правя сега? Да оплаквам ли смъртта ти или да се радвам на завръщането ти?» Аглаида и снаха ѝ, като чули виковете и риданията, поискали да узнаят, какво се е случило. А когато чули, че умрелият просек е същият Алексей, за когото тъй дълго тъгували, те

с плач и ридание излезли от своя затвор, промъкнали се през тълпата и прегърнали бездиханното тяло. Всички плачели,, като гледали тяхната дълбока и безутешна скръб.

Одърът с тялото на праведния Алексей бил поставен на площада по повеля на царя и папата и жителите на Рим дохождали да се поклонят на светите мощи на Божия човек, който от любов към Господа пожертвувал всички световни радости и се отрекъл от щастие, богатство и човешка слава, за да служи Богу в смирение и нищета.